

V Ekoškole jako doma

**NOVÁ SKUTEČNÁ HRA
PRO CELOU RODINU**

**Pracovní listy
programu Ekoškola**

Milí učitelé,

Vaše škola již patří mezi zkušené Ekoškoly, a proto jsme pro Vás připravili nový typ pracovních listů na vyzkoušení. Nové je především to, že listy jsou určeny na doma, pro celé rodiny žáků Ekotýmu. Alespoň částečné zapojení rodičů do dění v Ekoškole považujeme za důležité zejména proto, že právě rodinné zázemí má významný vliv na to, jak jsou žáci motivováni k úsporným a k životnímu prostředí ohleduplným aktivitám v Ekoškole a jaký v nich vidí smysl. Cílem listů je kromě zlepšení ekologické stopy domácnosti i lepší propojení toho, co dělají žáci ve škole, s jejich domácím prostředím.

Nové pracovní listy jsou koncipovány podobně jako pracovní listy k analýze ekologického stavu školy. Žáci s rodiči budou postupně zpracovávat otázky k 6 oblastem (odpady, energie, voda, prostředí, doprava, spotřebitelství), navrhovat a realizovat úsporná opatření a vytvářet rodinný Ekokodex. Žáci by přitom měli zastávat vedoucí úlohu, tedy být vedoucími domácích Ekotýmů a vše koordinovat.

Listy jsou sestaveny tak, aby s nimi mohli žáci s rodiči pracovat samostatně. Vy byste měli fungovat jako hlavní koordinátoři. Promyslete si, do jaké míry chcete do práce rodinných týmů zasahovat a jaké časové období na vyplnění listů stanovíte. **Doporučujeme, abyste práci na pracovních listech co nejvíce sdíleli s žáky také na schůzkách Ekotýmu.** Můžete například postupně zadávat jednotlivé oblasti a poté s žáky v určeném termínu probrat, co se jim doma podařilo změnit, s čím měli problémy, co se v jejich

rodině nejvíce líbilo apod. **Dále doporučujeme na některou ze schůzek Ekotýmu pozvat i rodiče žáků.** Nejvhodnější by bylo tuto schůzku spojit s představením rodinných Ekokodexů. Na závěr celou práci s pracovními listy vyhodnoťte – položte žákům (a ideálně i rodičům) otázky tohoto typu:

- Jak celkově hodnotíte spolupráci s rodiči?
- Co se vám podařilo?
- S čím jste měli potíže?
- Měli jste doma nějaké neshody?
- Čeho se týkaly?
- Která oblast pro vás byla nejtěžší?
- V čem se váš domov nejvíce změnil?

Doufáme, že toto obohacení schůzek Ekotýmu uvítáte a že se Vám bude s žáky pracovat ještě lépe než dosud!

Pravidla hry

Milé děti, milí rodiče, tím, že jste začali číst tato pravidla, se stáváte hráči hry **V Ekoškole jako doma**. Tato hra je mimořádná tím, že její výsledky jsou skutečné. Jediná je také proto, že o tom, zda vyhraje a jaké bude vaše skóre, rozhodujete pouze vy – jediný, nad kým můžete vyhrát, jste vy sami. Přejeme vám spoustu zábavy, zajímavých nápadů, a aby vám herní zápal vydržel i po skončení hry!

CÍL HRY:

Cílem této hry je zlepšit ekologičnost provozu vaší domácnosti v šesti oblastech. Jako vzor a nápověda vám přitom může kromě pracovních listů posloužit zejména škola, do které jeden či několik z vás chodí. **Na jaké oblasti se zaměřuje vaše škola?** Zeptejte se žáka či žákyně Ekoškoly.

VÝSTUP HRY:

Kromě zavedení konkrétních úsporných opatření, která budete považovat za účelná, vytvoříte společně rodinný Ekokodex, jenž bude shrnutím hlavních zásad pro jednotlivé oblasti, které společně zformulujete.

Jak vypadá Ekokodex u vás ve škole?

Kde je umístěný?

POSTUP HRY:

Celá vaše rodina bude fungovat jako Ekotým.

Co to je a co členové Ekotýmu dělají?

Ekotým se bude pravidelně scházet, plánovat úkoly a vyhodnocovat jejich plnění podle pracovních listů. Prvním úkolem bude rozdělení rolí v týmu: Jeden z vás by měl být vedoucím Ekotýmu – měl by to být ten, kdo nejlépe ví, co a jak se dělá v Ekoškole, tedy žák či žákyně Ekoškoly. Vedoucím Ekotýmu bude řídit postupné plnění úkolů a informovat ostatní o tom, jak se jednotlivé problémy řeší v Ekoškole. Další role, které si můžete rozdělit, jsou:

- **zapisovatel** – zapisuje nápady a vše důležité, co se domluví na schůzce;
- **hlídač** – sleduje, zda všichni členové Ekotýmu dodržují to, na čem se společně domluvili;
- **svolávač schůzek** – po dohodě s vedoucím organizuje schůzky Ekotýmu;
- **tiskový mluvčí** – představuje výsledky práce na veřejnosti (například dalším rodinám...).

V rámci hry budete pracovat s 6 pracovními listy. Každý se vztahuje k jedné oblasti: Odpady, Voda, Energie, Prostředí, Doprava, Šetrný spotřebitel. Pokud vedoucím Ekotýmu nestanoví jinak, můžete se sami rozhodnout, kterou z oblastí začnete a jak rychle budete postupovat. Na jedné straně pracovního listu najdete otázky k tomu, jak to v dané oblasti chodí ve vaší domácnosti, na druhé straně si můžete přečíst užitečné nápady a tipy na konkrétní úsporná opatření. Vaším úkolem bude na základě uvedených otázek společně zanalyzovat stav vaší domácnosti, poté si

přečíst texty s tipy a nápady a určit, co a jak byste mohli zlepšit. Důležité je snažit se najít taková opatření, která budou vyhovovat všem nebo alespoň velké části z vás – jen tak je dokážete opravdu dodržovat. Návrhy opatření budete zapisovat do pracovního listu. Tímto způsobem v průběhu školního roku postupně projdete všech 6 oblastí.

EKOKODEX:

Ekokodex v Ekoškole je soubor pravidel chování, na kterých se žáci a zaměstnanci školy shodli a kterými se chtějí řídit. Vy si při hře vytvoříte vlastní rodinný Ekokodex: Na každém z pracovních listů zformulujete jednu větu, ve které stručně a výstižně vyjádříte, co je pro vás v této oblasti doma nejdůležitější a na co byste chtěli všichni dbát. Až budete mít všech šest vět, zpracujte Ekokodex libovolným výtvarným způsobem na papír formátu A4.

VYHODNOCENÍ HRY - DOMÁCÍ AUDIT:

Až dokončíte všechny oblasti, svolte vyhodnocovací schůzku Ekotýmu. Projděte si znovu své návrhy v pracovních listech a u každého z nich zhodnoťte, zda a v jaké míře se jej povedlo realizovat, zda se osvědčil, zda došlo k nějaké měřitelné úspoře, případně proč se návrh nepodařilo uskutečnit. Pokud jste převážnou většinu návrhů dokázali realizovat a stále se jimi řídíte, pak jste sami nad sebou vyhráli. Pokud ne, můžete celou hru zkusit ještě jednou.

Voda

CO V TÉTO OBLASTI DĚLÁTE V EKOŠKOLE? JAKÁ ÚSPORNÁ OPATŘENÍ JSTE V TÉTO OBLASTI UČINILI?

ÚSPORNÁ ZAŘÍZENÍ

Na trhu jsou k mání různá zařízení pro šetření vodou. Největší efekt má asi úspora při splachování. Objem nádrže se obvykle pohybuje kolem 10 l, na spláchnutí však zpravidla stačí mnohem méně. **Úsporná splachovadla** mají buď dvě tlačítka pro menší (3–5 litrů) a větší spláchnutí (6–10 litrů), nebo tlačítko STOP, pomocí něhož lze splachování podle potřeby zastavit.

Pokud jde o vodovodní baterie, výhodnější jsou pákové baterie, které zachovávají nastavený poměr teplé a studené vody. Nedochází tak ke zbytečnému protékání vody při hledání vhodné teploty. **Pákové baterie** umožňují ušetřit až 30 % spotřeby vody. Ještě úspornější jsou baterie termostatické, které samy mísí vodu na požadovanou nastavenou teplotu.

Další možností jsou úsporné **perlátory**. Jde o malá jednoduchá zařízení, která se nasazují na kohoutek baterie. Mísí vodu se vzduchem a snižují tak její průtok. Běžně kohoutkem protече asi 20 litrů za minutu. Perlátory nabízejí snížení průtoku od 14 litrů až na pouhé 2–3 litry za minutu. Většina perlátorů má nastavitelný průtok. Pořídíte je za 200–300 Kč – sami si spočítejte, zda se vám vyplatí.

SPOTŘEBA VODY PŘI BĚŽNÝCH ČINNOSTECH

Každý z nás denně spotřebuje průměrně 150–190 litrů vody. Podívejte se na průměrnou spotřebu vody a porovnejte ji se svou:

Spotřeba vody při každodenních činnostech (údaje v litrech na jednu dospělou osobu) Zdroj: Otázky a odpovědi ekologické poradny Veronica, kategorie Voda na

www.veronica.cz.

- spláchnutí toalety 3–10
- koupel ve vaně 100–200
- sprchování 30–60
- mytí nádobí v myčce 7–20
- praní v pračce 30–90
- mytí rukou 3
- mytí automobilu 200
- pití za 1 den 2–3
- spotřeba v kuchyni za 1 den 5–7

Jak při běžných činnostech ušetřit? Sprchování je výrazně úspornější než koupání. Pokud se bez horké vany neobejdete, můžete koupel alespoň občas nahradit sprchou. Při čištění zubů, holení ani sprchování není nutné, aby voda tekla stále. Pouštějte ji, jen když ji skutečně potřebujete. Pro používání myčky i pračky platí, že je vhodné je zapínat, až když jsou plné. Máte-li šetrnou myčku, spotřebujete méně vody než při běžném mytí nádobí. Myjete-li nádobí ve dřezu, ušetříte buď mytím v napuštěném dřezu, nebo častým vypínáním kohoutku.

ČISTICÍ PROSTŘEDKY

Většina běžných čisticích prostředků obsahuje různé chemické látky, které zatěžují čistírny odpadních vod a dostávají se i do přírody. Chcete-li být ohleduplní k životnímu prostředí, používejte chemické prostředky minimálně, jen když je to opravdu nutné. Na trhu je dostatečný výběr šetrných a biologicky snadno odbouratelných výrobků. **U těch českých se můžete orientovat podle značky Ekologicky šetrný výrobek** (na nádobí např. Lena, Celestina, Raj Extra, na toalety Real WC, na praní Qualtexcel) nebo můžete zvolit jiné ekologické prostředky – např. od firem **Ecover**, **Sodasan** či **Ulrich**. K dostání jsou v některých bioprodejnách či v síti drogerií DM, která má i vlastní řadu k přírodě šetrných prostředků.

JE LEPŠÍ BALENÁ VODA, NEBO PITNÁ VODA Z KOHOUTKU?

Je lepší balená voda nebo pitná voda z kohoutku? To je otázka, na kterou již delší dobu hledá odpověď řada organizací a firem. Občanské sdružení spotřebitelů TEST zveřejnilo v listopadu 2009 výsledky testu, ve kterém byly porovnávány různé typy vod. Hlavním závěrem je, že se voda z kohoutku může srovnávat s balenou vodou a v mnohých případech je dokonce kvalitnější. Kompletní výsledky testu si můžete přečíst na internetových stránkách sdružení www.dtest.cz/vody, v článku nazvaném Opravdu víte, co pijete? Podrobné informace najdete také v publikaci: www.veronica.cz/dokumenty/o_vode_bez_obalu.pdf

JAKÝ JE STAV?
JE TATO OBLAST VAŠÍ SILNOU,
NEBO SLABOU STRÁNKOU?

NAVRHOVANÁ
OPATŘENÍ A ZMĚNY

Používáte nějaká úsporná zařízení snižující spotřebu vody (např. pákové baterie, perlátory na kohoutky, úsporné splachování záchodu)?

ANO: Jaké? Kde?

NE: Kde?

Jak zacházíte s vodou při těchto činnostech? Vědí všichni členové domácnosti, jaké chování přispívá k šetření vody při čištění zubů, mytí rukou, sprchování či koupání nebo mytí nádobí?

Čištění zubů:

Mytí rukou:

Sprchování/koupání:

Mytí nádobí:

Můžete si zahrát malé divadlo a pantomicky předvést svůj způsob mytí rukou / čištění zubů.

Kolik vody spotřebujete při jednotlivých činnostech?

Mytí rukou

Odhad

Skutečnost

Nejprve můžete zkusit tipovat a poté vše ověřit. Proveďte během jednoho dne měření: buď sledujte stav vodoměru před činností a po ní, nebo například při čištění zubů, mytí rukou či nádobí postavte pod kohoutek nějakou nádobu a poté změřte její objem.

Čištění zubů

Sprchování

Koupání

Mytí nádobí

Jaké používáte čisticí prostředky?

Na nádobí:

Na praní:

Zapište si také, kdy jste jednotlivé prostředky začali používat, a spočítejte, jak dlouho vám vydrží.

Na další úklid:

Pijete vodu z vodovodu nebo kupujete vodu balenou?

Pojmenujte důvody pro a proti používání balené vody.

Co vás ještě napadá k tématu voda?

Věta pro Ekokodex – na co se v této oblasti chcete nejvíce zaměřit?

Prostředí

JAK V EKOŠKOLE PEČUJETE O PROSTŘEDÍ ŠKOLY A JEJÍ OKOLÍ? JAKÝM ZPŮSOBEM SE STARÁTE O ŠKOLNÍ POZEMEK?

JAKO DOMA

Aby byla doma dobrá atmosféra, je důležité se domluvit na určitých pravidlech, která budou všichni dodržovat. V rámci práce s tímto listem si můžete promluvit o tom, co by komu z vás vyhovovalo, a pokusit se najít kompromis přijatelný pro všechny. Probrat můžete například tyto otázky: Co považujete za uklizený pokoj? Jak často je třeba uklízet ve společných prostorách a ve vlastních pokojích? Jak si rozdělíte péči o domácnost (úklid, mytí nádobí, vynášení odpadků...)? Máte nějaké „soukromé“ prostory, kam nechcete, aby ostatní chodili?

POKOJOVÉ ROSTLINY

Každá pokojová rostlina – podobně jako každý člověk – potřebuje k životu trochu jiné podmínky. Pokojové rostliny zpravidla pocházejí z cizích krajů, a proto bychom, chceme-li se těšit z jejich růstu, zdravého vzhledu a krásy květů a listů, měli respektovat jejich nároky na prostředí. Nejdůležitější je zjistit, jaké světelné podmínky a jak častou a vydatnou závlivku vyžadují. Jednou za rok, obvykle v předjaří, před začátkem období růstu, je dobré rostliny přesadit do nové zeminy a případně i větších květináčů. Podmínky pro pěstování jednotlivých druhů rostlin najdete v odborné literatuře či na internetu, například na webových stránkách <http://pokojoye-rostliny.atlasrostlin.cz/> nebo www.ceskestavby.cz/katalog-rostlin.

DOMÁCÍ MNOŽÍRNA

Většina pokojových rostlin se k nám dováží zdaleka. Pěstují se v umělých podmínkách, což je spojeno s velkou spotřebou energie a chemických látek na hnojení. Chcete-li tyto negativní efekty pomoci snížit, můžete zkusit rostliny množit sami a potom si je třeba vyměňovat s kamarády. Pro všechny to může být nová zábava a dobrodružství, starat se o mladé rostlinky a sledovat, jak rostou. Informace o způsobech množení najdete opět v literatuře či internetových encyklopediích.

DOMÁCÍ MILÁČKOVÉ?

Miláček je někdo, koho máme rádi a pro koho chceme jen to nejlepší. Platí to i o vašich zvířatech? Stejně jako rostliny a lidé potřebuje i každý zvířecí druh a jedinec ke spokojenému životu specifické podmínky. A nejde pouze o uspokojení jeho základních, materiálních potřeb. Doma chovaná zvířata vyžadují také kontakt s člověkem, porozumění a ohleduplné a citlivé zacházení. Jedním z nejčastějších problémů „domácích mazlíčků“ je nuda. Zvířata, která by jinak trávila svůj den sháněním potravy, úprkem před dravci, hájením svého teritoria a komunikací s příslušníky svého druhu, zkrátka v péči člověka nemají co na práci. Podrobné informace o konkrétních druzích najdete na webových stránkách www.ochranazvirat.cz v rubrice zájmová zvířata nebo www.chovatelka.cz.

PŘÍRODNÍ ZAHRA DA

Zahrada může být místem, kde to skoro celý rok voní, bzučí a žije, anebo jenom sice zeleným, ovšem pustým kusem trávníku. Chcete-li, aby vaši zahrada obývala či navštěvovala co nejvíce volně žijících živočichů, snažte se, aby byla co nejrozmanitější:

- Kvetoucí a na nektar bohaté květiny lákají včely a motýly.
- Slunečnice, bodláky a keře s bobulemi na podzim a v zimě přivábí přezimující ptactvo.
- Husté keře jsou ideálním místem pro hnízda zpěvných ptáků.
- Hromada listů a dřeva zase poslouží jako přístřešek či úkryt pro ježka, žáby nebo třeba slepýše.
- Na skalku se rádi chodí vyhřívat ještěrky, slepýši a teplo milný hmyz.
- Malá tůňka či napajedlo oživí zahradu a přiláká ptáky, obojživelníky či vážky.
- Pro hmyz můžete vytvořit hmyzí hotel ze suchých klacíků, duté cihly, svázaných dutých stébel apod.

JAKÝ JE STAV? JE TATO OBLAST VAŠÍ SILNOU, NEBO SLABOU STRÁNKOU?

NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ A ZMĚNY

Co se vám u vás doma líbí
a co byste rádi vylepšili?

Líbí se nám...

Můžete se zamyslet nad tím, zda vám vyhovuje rozmístění nábytku v místnostech, barva stěn, to, jak se jednotliví členové domácnosti chovají ke společným i vlastním věcem, kdo se stará o úklid apod.

Vylepšit bychom mohli...

Kolik máte doma rostlin
a jak se jim podle vás daří?

Obejděte všechny rostliny a dobře si je prohlédněte, abyste zjistili, zda jim něco nechybí.

Jaké podmínky potřebují jednotlivé
rostliny ke spokojenému životu?

Rostliny si můžete rozdělit a každý nastudovat něco o těch „svých“.

Chováte nějaká domácí zvířata?
V jakých podmínkách žijí?

Zapište si, jak velký mají prostor, co a jak často jedí, jak mají vybavené obydlí, jak často chodí ven atd.

Jaké přirozené potřeby
mají vaše zvířata?

Zjistěte si, co druhy zvířat, které chováte, potřebují, a porovnejte to s tím, co jim poskytnete.

Pokud máte zahradu, zkuste na ní určit
místa, kde mohou najít úkryt či potravu volně žijící druhy zvířat.

Co vás ještě napadá k tématu prostředí?

Věta pro Ekokodex – na co se v této oblasti chcete nejvíce zaměřit?

Doprava

CO VÍTE Z EKOŠKOLY O TÉMATU DOPRAVA?

OSOBNÍ AUTA VS. HROMADNÁ DOPRAVA

Počet osobních automobilů neustále roste. V pololetí roku 2010 připadalo 1 osobní auto na průměrně 2,35 obyvatele České republiky (zdroj: www.autosap.cz). Důsledky nárůstu automobilové dopravy pocítujeme nejen my, ale také příroda. Spalovací motory jsou zdrojem různých druhů emisí (CO₂, oxidy dusíku a síry, prachové částice aj.), které mají negativní vliv na kvalitu ovzduší, přispívají ke globálním změnám klimatu a vedou ke vzniku kyselých dešťů. Osobní automobilová doprava je přitom z hlediska spotřeby energie na kilometr jedním z nejméně efektivních způsobů cestování; méně efektivní je už jen osobní letecká doprava. Z hlediska životního prostředí je nejlepším dopravním prostředkem pro přepravu osob metro, následují tramvaje a trolejbusy a za nimi s malým odstupem železniční doprava. Osobní automobily a autobusy zaostávají za elektrickou železnicí v efektivitě asi 4,5krát (zdroj: Stručný souhrn vlivů emisí z dopravy, Ekologický právní servis 2008).

PĚŠKY A NA KOLE

Tyto dva způsoby cestování sice nelze využít vždy, mají však mnoho výhod nejen pro životní prostředí, ale i pro nás. Jedinou spotřebovanou energií je zde naše vlastní energie, a ještě si procvičíme tělo. A jak je všeobecně známo, pravidelná rychlá chůze je jednou z nejzdravějších pohybových aktivit. Podívejte se do pracovního listu, kam všude jezdíte autem, a zkuste se zamyslet nad tím, jestli by bylo reálné na některá místa chodit pěšky nebo jezdit na kole či hromadnou dopravou.

SPOLUJÍZDA

Musíte-li opravdu jet autem, popřemýšlejte, zda nemá stejnou cestu i někdo další z vašeho okolí. Se spolujezdcem ušetříte za benzín a provoz auta a kromě toho vám bude cesta jistě ubíhat veseleji. Jezdíte-li sami na delší trasy, můžete místo v autě nabídnout přes různé weby jako takzvanou spolujízdu (www.spolujizda.cz, www.jizdaspolu.cz apod.).

EKOLOGICKÉ ŘÍZENÍ

Pokud musíte použít auto, snažte se o maximálně efektivní jízdu, abyste snížili spotřebu paliva. Pomůže vám několik

jednoduchých zásad:

1. Nevytáčejte motor do vysokých otáček.

Jakmile motor dosáhne asi 2 000–2 500 otáček za minutu, je vhodné přeřadit na vyšší rychlostní stupeň. U dieslových motorů řadíme i dříve.

2. Jezděte optimální rychlostí.

Nejnižší ekonomická rychlost se pohybuje kolem 50–60 km/h, spotřeba bývá poměrně únosná až do rychlosti zhruba 90 km/h. Při vyšších rychlostech ale již prudce stoupá.

3. Nenechávejte motor běžet naprázdno.

Už na dobu od půl minuty se vyplatí motor vypnout.

4. Využívejte setrvačnost.

Mnohem výhodnější než vyjíždět kopce pomalu za vysokých otáček a spotřeby je rozjet se před kopcem na maximální povolenou rychlost a nechat se nahoru vyvézt setrvačnou silou.

5. Sledujte cestu a snažte se předvídat vývoj.

Čím méně budete prudce brzdit a zrychlovat, tím méně paliva spotřebujete.

6. Využívejte palubní počítač.

Palubní počítače v moderních autech umožňují sledovat spotřebu, a mohou tak být užitečnou pomůckou při nácvičení úsporného řízení.

7. Nevozte zbytečnosti.

S každým kilogramem zátěže roste spotřeba vozu – a často úplně zbytečně. Spotřebu zvýší i plná nádrž auta nebo zavazadla na střeše, dokonce i prázdné střešní boxy a zahrádky (zhoršují aerodynamiku vozidla).

8. Nepoužívejte zbytečně klimatizaci.

Vyhřívání oken, vytápění a klimatizace využívají elektřinu generovanou alternátorem, a proto mohou znatelně zvýšit spotřebu pohonných hmot. Klimatizace může spotřebu paliva běžně zvýšit až o 1–2 litry.

(Zdroj: <http://hluk.eps.cz/hluk/emise/jak-ridit-setrne/>)

JAKÝ JE STAV?
JE TATO OBLAST VAŠÍ SILNOU,
NEBO SLABOU STRÁNKOU?

NAVRHOVANÁ
OPATŘENÍ A ZMĚNY

Jakými dopravními prostředky cestujete do školy či do práce?

Vypište dopravní prostředky každého z členů rodiny zvlášť a zkuste se zamyslet, zda by nebylo možné více využít (městskou) hromadnou dopravu.

Na jaké cesty používáte auto (doprava do práce, výlety, nakupování...)?

Zkuste si vzpomenout na všechny jízdy autem za poslední týden a zapište je.

Jak často je auto obsazeno jen jedním či dvěma lidmi?

Nebylo by v některých případech možné se s někým z vašeho okolí (např. se sousedem či kolegou z práce) domluvit na společném cestování?

Jaké jsou pro vás výhody a nevýhody cestování autem a hromadnou dopravou?

Řešení této otázky můžete pojmut jako krátkou hru a postupně se střídát ve vyjmenovávání nejprve výhod a potom nevýhod využívání auta, respektive hromadné dopravy.

Jak jezdit autem ekologicky, a tedy i ekonomicky?

Víte, jaký způsob jízdy a jaké podmínky jsou nejšetrnější? Co z toho při jízdě autem uplatňujete?

Co vás ještě napadá k tématu doprava?

Věta pro Ekokodex – na co se v této oblasti chcete nejvíce zaměřit?

Šetrný spotřebitel

CO O TOMTO TÉMATU VÍTE Z EKOŠKOLY?

TÝDEN NENAKUPOVÁNÍ

Nakupování se stalo naší běžnou, každodenní praxí. Vydrželi bychom ještě vůbec bez nakupování? Co by to s námi udělalo? Zkuste doma vyhlásit týden nenakupování, během něhož se každý z vás budete snažit maximálně snížit objem svých nákupů. Každý večer si můžete společně popovídat o tom, co jste si nekoupili, ačkoli vás to lákalo. Kdo z vás odolá svodům? Na konci týdne zhodnoťte, jak se vám bez nakupování celý týden žilo. Naučili jste se díky tomu něco nového? A co jste si přece jen museli koupit?

ŠETRNÝ NÁKUP

Při běžném nákupu dost dobře nemůžeme u každé položky zvažovat, jaký má vliv na životní prostředí. Když se ale nad dopadem výrobků na životní prostředí jednou vážně zamyslíme, můžeme se naučit v obchodě automaticky sledovat některé údaje. Například místo původu. Čím blíže našemu domovu bylo zboží vyrobeno, tím lépe. Převážná část zboží se přepravuje na velké vzdálenosti, a to zejména kamionovou dopravou, která je pro životní prostředí největší zátěží. Snažme se proto nakupovat věci regionální či české. Orientovat se můžeme mimo jiné podle značky KLASA, která označuje české výrobky.

Dalším faktorem při výběru může být obal. Obaly bývají u některého zboží často zbytečné či zdvojené. Dávejme přednost produktům ve vratných či znovu doplnitelných obalech, případně v obalech z recyklovaného materiálu (zejména papíru). Lepší jsou obaly z jednoho druhu materiálu, které lze roztrždit do separovaného odpadu, než obaly z více neoddelitelných vrstev.

EKOZNAČKY

Dobrým vodítkem nám při nakupování mohou být také tzv. ekoznačky, tedy označení, která garantují, že výrobky splňují určitá kritéria. Mezi spolehlivé ekoznačky u nás patří tyto:

Ekologicky šetrný výrobek (EŠV) – široký sortiment výrobků a služeb, např. kancelářské potřeby, barvy, mycí a čisticí prostředky.

BIO – Produkt ekologického zemědělství – nyní již skoro všechny druhy potravin a některé nápoje; k dostání již ve většině supermarketů.

FSC – výrobky ze dřeva, např. papír, dřevěné nářadí a kuchyňské náčiní nebo zahradní nábytek. Tato u nás dosud nepříliš známá značka označuje výrobky ze dřeva pocházejícího z lesů obhospodařovaných způsobem šetrným k přírodě.

Fair Trade – výrobky z rozvojových zemí, např. kakao, káva, čokoláda či textil. **Fair Trade** („spravedlivý obchod“) je mezinárodní značka, která zaručuje, že výrobci a pěstitelé z rozvojových zemí zboží vyrobili za určitých spravedlivých obchodních podmínek, mimo jiné bez využití dětské práce a za spravedlivé výkupní ceny. Kromě tohoto sociálního rozměru má i rozměr environmentální – její udělení vyžaduje uplatňování udržitelných pěstitelských a výrobních postupů bez použití chemických látek.

CPK – certifikovaná přírodní kosmetika, např. od firem Salus či Nobilis Tilia, nebo mezinárodní certifikát **BDIH** – např. značky Weleda, Lavera apod. CPK je zatím jen několik let (od roku 2007) udělovaná česká značka. Garantuje, že výrobek neobsahuje syntetické látky, ropné produkty, konzervanty ani jiné látky škodlivé pro životní prostředí, a zároveň obsahuje minimum živočišných složek.

SECOND HAND

Dalším ze způsobů, jak co nejlépe využít to, co už bylo vyrobeno, je nakupování již použitých věcí. Řada lidí dnes, zejména přes internet, prodává množství nepotřebných a často minimálně použitých věcí, které mohou posloužit stejně dobře jako nové. Stačí se podívat na weby, jako je www.aukro.cz, www.mimibazar.cz, www.sbazar.cz apod.

JAKÝ JE STAV?
JE TATO OBLAST VAŠÍ SILNOU,
NEBO SLABOU STRÁNKOU?

NAVRHOVANÁ
OPATŘENÍ A ZMĚNY

Jak často si kupujete věci,
které vlastně nepotřebujete?

Zamyslete se nad tím, co všechno jste si v poslední době koupili. Co z toho jste opravdu potřebovali? A v kterých případech jste podlehl reklamě či vlivu známých nebo jste si prostě jen chtěli udělat radost?

Když něco kupujete, přemýšlíte o tom,
jaké dopady může daný výrobek
mít na životní prostředí?

ANO: Čeho si všímáte?

Pokud ne, zamyslete se nad tím,
co všechno byste při nakupování
mohli brát v úvahu.

NE: Čeho byste si mohli všimnout?

Jaký podíl věcí, které si kupujete,
je takzvaně z druhé ruky?

Promluvte si o tom, které věci by vám nevadilo mít použité a které je podle vás naopak lepší kupovat nové.

Jak často kupujete výrobky označené
ekoznačkou (tedy označením, které
zaručuje, že se jedná o výrobek s menším
dopadem na životní prostředí)
a jaké jste si v poslední době koupili?

Pokuste se zjistit, jaké typy výrobků s jednotlivými ekoznačkami jsou k mání a kde ve vašem okolí se dají koupit.

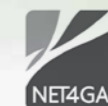
Co dalšího vás k tématu
úspěšné spotřeby napadá?

Věta pro Ekokodex – na co se v této oblasti chcete nejvíce zaměřit?

Program Ekoškola a Sdružení TEREZA podporují:

PROVIDENT

ekolamp

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Pracovní listy byly finančně podpořeny z prostředků Hlavního města Prahy

Sdružení TEREZA Haštalská 17, 110 00 Praha 1
tel. +420 224 816 868 fax +420 224 819 161
ekoskola@terezanet.cz www.ekoskola.cz
www.terezanet.cz

Panasonic
ideas for life

www.ekoskola.cz

